EBÛ OSMAN MAGRİBÎ

Evliyânın büyüklerinden. İsmi, Sa'îd bin Sâlim Magribî olup, künyesi Ebû Osman'dır. Magrib memleketinde Kayravân'ın Kevkeb köyünde doğdu. Doğum târihi kat'î olarak bilinmemektedir. 373 (m. 983) senesinde Cemâzil-evvel ayı 24. günü, yüzotuz yaşlarında iken Nişâbûr'da vefât etti. Vasıyyeti üzerine, cenâze namazını Ebû Bekr bin Fûrek kıldırdı. Kerâmetleri meşhûrdur. Bağdâd'a geldi. Orada bir müddet ikâmet ettikten sonra Nişâbûr'a geçti ve orada yerleşti. Ebû Ali Kâtib, Ebû Ali Rodbâri, Habîb-i Magribî, Ebû Amr-ı Zücâcî, Ebû Ya'kûb Nehrecûrî, Ebü'l-Hasen bin Saig Dînûrî ve

başka zâtlarla görüşüp sohbet etti ve kendilerinden ilim öğrendi. Zâhirî ve batınî ilimlerde âlim idi. Haram ve şüphelilerden sakınmakta, dünyâya düşkün olmamakta, sıhhatli hüküm vermekte fevkalâde olup, heybetli ve firâset sahibiydi. Bu büyüklerin yoluna girmesine ve bu yolda ilerlemesine sebeb olan hâdise şöyle nakledilir: Ebû Osman hazretleri önceleri zengin idi. Ava çok meraklıydı. Bunun için kendisine çok iyi alışmış olan köpekleri ile ağaçtan yapılmış bir süt kabı vardı. Geceleri süt içmek âdetiydi. Bir gece yine süt içecekti. Fakat süt çok sıcak olduğundan, soğuması için başucuna koydu. Beklerken uyuyuverdi. Kendisine çok bağlı olan av köpeği de orada idi. Uyandığında sütü içmek için kaba uzandı. Fakat köpek üzerine saldırıp sütü içmesine mâni oldu. Buna hiç bir ma’nâ veremeyip, süt kabına tekrar uzandı. Köpek hırlayıp tekrar kendisine saldırdı. Bu hâl üç defa tekrar etti. Nihâyet köpek fırlayıp, süt kabının içine başını sokup bir miktar içip çekildi. O hayretler içerisinde bakarken, köpek birden şişmeye başladı ve biraz sonra da öldü. Meğer Ebû Osman (radıyallahü anh) uyurken, büyük bir yılan süt kabının içine başını sokup zehirini akıtmıştı. Köpek de sahibinin sütü içmesine bunun için mâni olmak istemiş, mâni olamayınca da efendisine sadâkatinden dolayı sütü kendisi içmişti. Böylece efendisi için kendisini feda etmişti. Ebû Osman (radıyallahü anh) bu durumu anlayınca, kendisinde ba’zı değişiklikler olup çok ağladı ve tövbe etti. Bu hâdiseden sonra bütün malını Allah rızâsı için muhtaç olanlara dağıtıp, Allahü teâlânın sevdiklerinden olmaya çalıştı.

Başlangıçta yirmi yıl müddetle, insanlardan uzaklaşıp kendi hâlinde yaşadı. Allahü teâlâ tarafından kalbine gelen ilham üzerine, insanlar arasına karışıp onlara nasîhat etmeye başladı. Mekke-i mükerremeye gidip Harem-i şerîfin imamlığında bulundu. Edebe riâyetinin çokluğundan dolayı, hiçbir zaman Harem-i şerîfe dahil sayılan çevrede abdest bozmadı. Böyle bir ihtiyâç hâsıl olursa, çok uzaklara giderdi. Sözleri, sohbetleri çok bereketli ve te’sîrli olup, dinliyenler istifâde ederlerdi. Bu şekilde otuz sene vazîfe yapıp, sonra Nişâbûr’a döndü. Nişâbûr’da bulunduğu sırada Karâmita sapıklarının Mekke’de Müslümanlara yaptıkları mezâlimi ânında haber verip; “Onların önlerinde siyah bir köle, başlarında kırmızı sarık vardır. Din bilgisi olan kimselerle konuşmaktan çekinirler, müslümanları aldatmak için önce herkesin inandığı şeyleri müdâfaa edip, sonra da ibâdetlere lüzum yoktur. İş, kalbin temiz olmasıdır derler” buyurdu. Yine önceden kerâmet olarak, “Vefât ettiğim gün melekler kabrimin üzerine toprak serperler” buyurdu. Hakîkaten vefât ettiği gün bir fırtına çıkıp, tozdan hiçbir taraf görünemez oldu. Defin işi tamamlandığı sırada fırtına durdu.

Kendisi şöyle anlattı: “Bir zaman Mısır’a gidecektim. Bineceğim gemi sahilden ayrılmıştı. Gemiye giden bir sandal vardı. Başka çârem olmadığı için, su üzerinden yürüyerek sandala ulaştım. Sonra gemiye binip yolumuza devam ettik. Herkes benim su üzerinde yürüdüğümü görmüştü. Ama bana “Bu yaptığın âdet dışı bir şeydir” demediler. O zaman anladım ki, “Evliyâ meşhûr olsa da mesturdur (örtülüdür, gizlidir).”

Birgün bir kimse Ebû Osman Magribî’nin yanında bulunuyordu. Kendi kendine “Acaba Ebû Osman’ın arzu ettiği bir şey var mıdır?” diye düşündü. Bu anda Ebû Osman (radıyallahü anh) “İhsân edilenler yetmiyormuş gibi, bir de başka şeyler mi arzu edeyim?” buyurdu.

Birgün huzûrunda, İmâm-ı Şafiî’nin (radıyallahü anh) “İlim iki kısımdır. İlm-i edyân ve ilm-i ebdân” sözü zikredildi. Buyurdu ki: “Allahü teâlâ, İmâm-ı Şafiî’ye rahmet eylesin, ne güzel söylemiş, İlm-i edyân, hakîkatler ve ma’rifetler ilmidir. İlm-i ebdân, siyâset, riyâzet ve mücâhede ilmidir” buyurdu.

Ebû Osman Magribî (radıyallahü anh) buyurdu ki:

“Şükür, ni’mete hakkıyla şükretmekden âciz olduğunu bilmektir.”

“Evliyâya inanan evliyâdandır.”

“Evliyâ meşhûr olabilir ama, meftun (fitneye düşmüş) olmaz.”

“Güzel ahlâk, Allahü teâlânın takdîrine râzı olmaktır.”

“Tasavvuf yolunda bulunanın yapacağı ve dikkat edeceği en makbûl şey; nefsini hesaba çekmektir.”

“Vera’nın (şüpheli şeylerden sakınmanın) fâidesi, âhırette hesabın kolay olmasıdır.” “Başkalarının halleriyle meşgûl olan, kendi hâlini kaybeder.”

“Her şey zıddı ile bilinir. Bir şeyin zıddı bilinmezse, o şeyi tanımak mümkün değildir. İhlâs sahipleri de, İhlasın zıddı olan riyayı tanıyıp onu terk ettikten sonra ihlâsı bilebilirler.”

“Mecbûriyet gibi özür hâli müstesna, aç gözlülük ve iştahla zenginlerin yemeğine el uzatan kimse, ebediyyen iflah olmaz.”

“Mahlûkâtı ibret almak için, kendi nefsini nasîhat almak için, Kur’ân-ı kerîmi onun hakîkatine ermek için düşün.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 81

2) Târîh-i Bağdâd cild-9, sh. 112

3) Tezkiret-ül-evliyâ cild-2, sh. 256

4) Risâle-i Kuşeyrî cild-1, sh. 179

5) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 122

6) Câmi’u kerâmât-il-evliyâ cild-1, sh. 281

7) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 479

8) Nefehât-ül-üns sh. 266